

Dél-amerikai egyházi körkép

A házasság, a gyónás és a szőke Jézus

A Vatikán hatalmi politikája Peruban

Volt egyszer... A felszabadító egyházi munka, az egyházközi lelkipásztorkodás és az alkalmazott felszabadítási teológia három nagy központja létezett az Andok-beli Peruban egészen az 1990-es évekig:

- A tizenkétfélmillió főváros, Lima, amelynek *Rimac* nevű szegénynegyedében élt, s papként, kutató teológusként és ifjúsági szociális terapeutaként dolgozott *Gustavo Gutiérrez*, „a felszabadítási teológia atyja”.
- Peru északi része a *Cajamarca* bányász-egyházmegyével és annak karizmatikus püspökével, *José Dammert*tel, az elkötelezett felszabadítási teológus főpásztorral. Dörzsölt egyházjogászként Dammert biztosította a hivatalos katolikus egyház történelmi odafordulását a szegényekhez – a klérus és a gazdag fehérek fél évezredes áldatlan szövetsége után.
- És az *Andino Sur*, Puno városa és a Titicaca-tó környékén, 3500-4500 méter magasságban fekvő, szélsőségesen szegény vidék.

Mára alig maradt ebből valami. Mert Wojtyła pápa és az ő vatikáni Püspöki Kongregációja teljes munkát végzett. Peru fontos ország a római pápa számára, hiszen a kereken 30 millió lakos szűk 90%-a katolikus. Peru egyházát a püspökkinevezések révén jobbra billentette – az a pápa, aki Lengyelországban jogos kommunizmusellenességét olykor túlságosan is határozottan vitte át a Harmadik Világ igazságtalan államaira. Számos perui egyházmegye így került a titkos katolikus elitszervezet, az *Opus Dei* hatalmi övezetébe. Legelőször is a limai metropolisz érseksége. Oda, a „Numero Egyes Posztra” *Juan Luis Cipriani* bíborost állította a Vatikán 1999-ben, a haladó ferences bíboros, *Juan Landázzuri* hivatali utódaként. Az új fővárosi bíboros, valamint a Perui Püspöki Konferencia kereken egy tucat további tagja nyíltan kiáll az *Opus Dei* mellett; a fiatalabb főpásztorok közül sokan tartoznak az *Opus Dei Szent Kereszt* nevű papi egyesülethez.

Am az utóbbi években egyre inkább hatalmi tényezővé válik Peruban egy, az *Opus Dei*től politikailag és egyház-

politikailag jobbra álló katolikus egyesület, a *Sodalitium Christianae Vitae*, azaz A Keresztény Élet Szövetsége. A régóta más dél-amerikai államokban is tevékeny, röviden *Sodalición*nak nevezett harcos egyházi csoportosulást 1971-ben alapította egy laikus, *Luis Fernando Figari*. A ma 64 éves férfi indította el 1974-ben az *Asociacion de Maria Immaculada* (A Szeplőtelen Szűz Egyesülete) nevű jámbor aszszonyszövetséget is. Figari népszerű: otthonosan mozog a Vatikán irodáiban és részlegeiben, és fogadta XVI. Benedek pápa is.

Róma egyre inkább a *Sodalición*ból érkező papoknak adja át Peru megüresedő püspökségeit. Az *Opus Dei*hez és a *Sodalición*hoz tartozó püspököké a hatalom a perui püspöki karban.

Figari egykor arról számolt be, hogy „jámbor szövetségként” külön arra a célra alapították a *Sodalición*t, hogy végezzenek a felszabadítási teológiával, és a felszabadítási lelkipásztorkodást kérélyhetetlenül visszaszorítsák az egyház tevékenységének minden síkján. „A sikeres támadás után testvériségünk a hagyományos hierarchikus egyházat erősíti, azt, amelyet szeretünk”, mondja a *Sodalición* alapítója.

Luis Fernando Figari egyetemi végzettségű ember, mérnök, és katolikus egyetemeken kiképzett laikus teológus. Modern stratégia. A *Sodalición* internetes oldala (www.sodalicionperu.org), valamint az Ecuadorban és más országokban működő „jámbor szövetségek” a legjobbnak számítanak mindabban, amit ma a katolikus nyilvánosság nyújtani tud Dél-Amerikában.

A perui nemzetet a nagy többség szélsőséges szegénysége és mélységes rasszizmus jellemzi. Ez alkotja fél évezred gyarmatosító spanyol kereszténység-hirdetésének, kizsákmányolásának és elnyomásának kirihatatlan, keserű örökségét. Az a Jézus Krisztus, aki az elszegényedettek kunyhóiban a keresztén függ és – mint maguk az emberek – szenved, fehér és szőke. Az Üdvözítő egészen más, mint a megvetett, „sötét” indiók. Az „indió” szó annyit megvetést rejt, hogy az országban sosem említik, hanem a megszépítő „campesino” fogalommal helyettesítik.

Ennek a rasszizmusnak a háttérében figyelemre méltó, hogy a *Sodalición* meglepően sok papja fehér – éppolyan fehér, mint a szegények Krisztusa. A *Sodalición* sikerrel toboroz fiatal papjelölteket Peru magán elitgimnáziumaiban, amelyeket mindenekelőtt a fehér felső réteg fiataljai látogatnak.

A perui egyházi áttörés jelenleg az Andok déli felföldjén, a Sur Andinón mutatkozik meg a leghatározottabban. A punói püspökségen és a neki alárendelt apostoli prelatúrákban (*Ayaviri*, *Juli*, *Chuquibamba*, *Sicuani*) a Vatikán keményvonalasokkal váltja fel a nyitott püspököket. Azokat a teológiai oktatási központokat, amelyekben több egyházi körzet társult, bezárják, vagy tradicionalista irányzattal folytatják bennük az oktatást. Az új egyházi urak kiutálják azokat a többnyire külföldi szerzeteseket és szerzetesnőket, akik a felszabadítási teológia szellemében végzett oktatás felelősei voltak. Nehéz helyzetben van a kevés, még helyben dolgozó külföldi lelkipásztori csapat, és a *Donum Fidei* (A hit ajándéka) nevű társulatba tömörült papok. A bennszülött papok nagy nyomás alatt állnak. Védtelenek, mert egyházjogilag „ad mensam episcopi”, „a püspök asztalához” vannak utalva, és így anyagilag teljesen az új, részben ultrakonzervatív főpásztoroktól függenek.

Ez utóbbiak pedig hagyományos, rég feledésbe merült dolgokat tesznek kötelezővé: Most minden katolikus indió párnak egyházi házasságot kell kötnie. A régi rítusok szerinti együttélés, amit az egyház évtizedeken át jóváhagyott, már nem számít. Ez a nyomás különösképpen érinti azokat a katechéta nőket és férfiakat, akik a falvak és települések bázisközösségeinek hitoktatásában és mindennapi életében vesznek részt, és akik eddig valami kis fizetést is kaptak a munkájukért.

A püspökök érdeklődésének központjában továbbá a gyónás áll. Az új püspökök azt követelik, hogy a hívők minden áldozás előtt gyónjanak. Így akarják felszítani a szegények személyes büntudatát, amit szerintük a felszabadítási teológia hosszú időn át „elhanyagolt”.

Thomas Seiterich

Forrás: Publik-Forum, 2007/24